

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าใจการโกหกในเด็กอายุ 3 - 6 ปี ที่มีเพศแตกต่างกัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาในเด็กอายุ 3 - 6 ปี ที่มีเพศแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการเข้าใจการโกหกในเด็กไทย
4. เพื่อศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาในเด็กไทย
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเข้าใจเจตนา และความสามารถในการเข้าใจการโกหก
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเข้าใจเจตนา และความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา

และมีสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. เด็กเพศชายและเพศหญิงจะมีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหก แตกต่างกัน และความสามารถนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุ
2. เด็กเพศชายและเพศหญิงจะมีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา แตกต่างกัน และความสามารถนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุ
3. ความสามารถในการเข้าใจเจตนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเข้าใจการโกหก
4. ความสามารถในการเข้าใจเจตนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา

หลังจากทำการศึกษาแล้ว สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานในการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เด็กเพศชายและเพศหญิงจะมีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหก แตกต่างกัน และความสามารถนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุ

เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกของเด็กอายุ 3 - 6 ปี โดยจำแนกตามระดับอายุและเพศ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ร่วม(Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศ(Main effect) พบว่าคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรอายุ(Main effect) คะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับอายุมีอย่างน้อย 1 กลุ่มที่แตกต่างจากกลุ่มอายุอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่(Multiple Comparison) ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกในแต่ละระดับอายุ ด้วยวิธีการของ Scheffé พบว่า เด็กอายุ 4-6 ปี มีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกสูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเด็กอายุ 4-6 ปี ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ในเรื่อง ไม่มีความสัมพันธ์ร่วม(Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ ไม่พบความแตกต่างตัวแปรเพศ(Main effect) แต่พบความแตกต่างตัวแปรอายุ(Main effect) จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายดังนี้

การวิจัยนี้ไม่มีความสัมพันธ์ร่วม(Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ แสดงว่าระดับอายุและเพศไม่ส่งผลร่วมกันต่อคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหก ไม่พบความแตกต่างตัวแปรเพศ(Main effect) พบว่าคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน แสดงว่าในเด็กอายุ 3 - 6 ปี นั้นความแตกต่างทางด้านเพศไม่ส่งผลทำให้การเข้าใจจิตใจผู้อื่นต่างไปด้วย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการศึกษาที่แยกความแตกต่างทางเพศนั้น ส่วนใหญ่จะศึกษาด้านบุคลิกภาพ การถอดแบบ อารมณ์ ความสามารถด้านต่างๆ เช่น Terman และ Tyler (1954, อ้างอิงจาก อารี พันธุ์ณี, 2546) ที่ศึกษาพบว่า เพศหญิงมีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ การเขียน และศิลปะมากกว่าชาย ส่วนชายมีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวิทยาศาสตร์มากกว่าหญิง ส่วนทางด้านความเข้าใจทางจิตใจของผู้อื่นในเด็กนั้นยังไม่พบว่าศึกษาความแตกต่างด้านเพศอย่างชัดเจน มีเพียงแต่ระบุว่าเด็กผู้หญิงเมื่อจะทำพฤติกรรมใดจะมีการมองที่จิตใจผู้อื่นมากกว่าเด็กผู้ชาย โดยเฉพาะเรื่องการพูดโกหกเพื่อให้ผู้อื่นสบายใจ เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในสังคม (Lewis, Stanger, & Sullivan, 1989; สุทัศน์ ยกส้าน, 2546) ซึ่งจากผลการวิจัยนี้จึงบอกได้เพียงว่าในเรื่องเข้าใจการโกหกของเด็กนั้น เพศไม่ส่งผลทำให้คะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรอายุ(Main effect) พบว่าคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการเข้าใจการ

โกหกของเด็กกลุ่มอายุ 3 - 6 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามระดับอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งตรงตามตามแนวคิดของ Piaget เกี่ยวกับสติปัญญาว่า เด็กจะมีการพัฒนาเป็นขั้นๆสูงขึ้นตามระดับอายุ (Oakley, 2004) ผลที่ได้แสดงให้เห็นทราบว่าจากการที่เด็กตอบได้ถูกต้องนั้น เด็กต้องมีความเข้าใจจิตใจของผู้อื่น (Theory of Mind) ซึ่งสอดคล้องกับ ที่มีผู้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ที่ว่า ความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับจิตใจ ทั้งในการเข้าใจตัวเองและคนอื่นๆ เด็กต้องเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะจิตใจ (mental state) จะทำให้พวกเขาเข้าใจ เจตนา ความปรารถนา และความเชื่อ และการที่เด็กจะเข้าใจจิตใจผู้อื่นนี้เด็กจะเริ่มเข้าใจตามระดับอายุที่เพิ่มขึ้น (Flavell, Miller, & Miller, 1993; Brek, 1997; Dehart, Sroufe, & Cooper, 2000; Siegler & Alibali, 2004; เพ็ญพิไล ฤทธาคุณานนท์, 2549) และจากที่ Flavell และคณะ (1993) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตใจ จะเป็น 5 ลักษณะที่ต่อเนื่องกัน โดยเฉพาะเรื่องการเข้าใจการโกหกนั้น เด็กจะเข้าใจอย่างแท้จริงเมื่อ เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาวะจิตใจ (mental state) ซึ่งพบว่า เด็กจะเข้าใจได้อายุประมาณ 4 - 5 ปี อายุน้อยกว่านั้นยังเข้าใจไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่พบว่าเด็กอายุ 4 - 6 ปี มีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกที่สูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี และจากการที่เด็กจะเข้าใจการโกหก สถานการณ์ที่หลอกลวงอื่นๆ และการผิดพลาดนั้น เด็กต้องเข้าใจเกี่ยวกับเจตนาด้วย เนื่องจาก การโกหก คือ การเจตนาพูด เขียน หรือสื่อสารในสิ่งที่ไม่เป็นจริง ทั้งที่รู้ความจริงนั้นอยู่ ส่วนการทำผิดพลาดหมายถึง การกระทำที่ไม่เจตนาที่จะหลอกลวงในการทำสิ่งนั้นๆ เพราะไม่รู้ความจริง (Warren, 1934; English & English, 1986; Longman Dictionary of American English, 2002) ซึ่งในเรื่องเจตนา นั้นการศึกษาของ Feinfield, Lee, Flavell, Green, และ Flavell (1999) ที่ศึกษาความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับเจตนา พบว่า เด็กอายุ 3 ปี มีความสามารถเพียงเล็กน้อยในการแยกแยะเจตนา จากความปรารถนา และผลที่แสดงออกมา เด็กอายุ 4 ปี มีความเข้าใจมากที่สุด และพบว่า เด็กเริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับเจตนาเมื่ออายุประมาณ 3 ปี 6 เดือน หรือ 4 ปี สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่าเด็กอายุ 3 ปี ยังไม่สามารถแยกแยะได้ชัดเจน เมื่ออายุ 4 ปี จะแยกแยะได้ชัดเจนมากขึ้น และจากที่ Bennett (1999) กล่าวไว้ว่าในเด็กอายุน้อยกว่า 6 ปี ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของคำพูดที่ซับซ้อนได้ เช่น ความแตกต่างของการพูดเหน็บแนมกับการโกหก เด็กจะคิดว่าการโกหกจะเทียบเท่ากับการพูดเหน็บแนม และการพูดตลก เมื่อเด็กอายุ 6 ปี ขึ้นไป จะสามารถแยกความแตกต่างได้ คือถ้าผู้พูดทำโดยตั้งใจผู้ฟังจะเชื่อว่าเป็นการโกหก ในทางตรงกันข้าม การพูดตลก หรือการพูดเหน็บแนม ผู้ฟังจะเชื่อว่าจะไม่ตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่พบว่าเด็กอายุ 6 ปี มีความสามารถในการเข้าใจการโกหกมากขึ้นกว่าอายุอื่น ทั้งในการตอบเหตุผลเด็กสามารถตอบถูกต้อง ไม่เหมือนกับในเด็กที่อายุน้อยกว่า โดยเฉพาะอายุ 3 ปี เด็กบางคนสามารถตอบได้ถูกต้องว่าตัวละครตัวนั้นโกหก แต่ไม่สามารถให้เหตุผลได้ หรือให้เหตุผลไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงคิดว่า การที่เด็ก 3 ปี ตอบถูกในคำถามแรกที่ว่า "ตัวละครตัวนั้นพูดโกหกหรือพูดไปโดยไม่รู้ความ

จริง" อาจเป็นเพราะเด็กอาจจะเดา หรืออาจจะไม่เข้าใจการโกหกอย่างแท้จริงจึงไม่สามารถให้เหตุผลได้ ดังที่ Peck และ Haighurst (1960 อ้างอิงใน ทิพย์รัตน์ บรรจงเขียน, 2525) กล่าวเกี่ยวกับพัฒนาการของการโกหกไว้ว่า เด็ก 3 - 4 ปี ยังไม่รู้จักรับผิดชอบ และที่ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวถึงการโกหกว่า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เสมอในวัยเด็ก โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2 - 3 ปี เด็กอาจจะเริ่มพูดสิ่งที่ไม่เป็นจริงหลายอย่าง สาเหตุเป็นเพราะเด็กยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรจริง อะไรไม่จริง โดยทั่วไปแล้วเด็กในวัยนี้ยังไม่รู้ความหมายของคำว่าจริง เพราะเป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรม เมื่อเด็กอายุมากขึ้น การเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมชัดเจนขึ้น การเข้าใจภาษาได้มากขึ้น (Harris & Butterworth, 2002; วราภรณ์ รักวิจัย, 2540) จึงสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ ที่ว่า เด็กอายุ 4 ปี 5 ปี และ 6 ปี สามารถตอบได้เพิ่มขึ้น และความสอดคล้องระหว่างคำตอบกับเหตุผลมีมากขึ้นตามระดับอายุด้วย สอดคล้องกับที่ Haighurst (1960) กล่าวไว้ว่า เมื่อเด็กอายุ 5 ปี จะสามารถบอกความแตกต่างระหว่างเรื่องจริงเรื่องกับที่แต่งขึ้นเอง เด็กอายุ 6 ปี เวลาทำผิดถ้าถูกถามตรงๆ มักจะพูดโกหก หรือมักจะพูดโกหกเพื่อปกป้องตนเองให้รอดจากการถูกลงโทษ

โดยสรุปแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 ในเรื่อง ไม่มีความสัมพันธ์ร่วม(Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ ไม่พบความแตกต่างตัวแปรเพศ(Main effect) แต่พบความแตกต่างตัวแปรอายุ(Main effect) คือ เด็กอายุ 4-6 ปี มีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหกสูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเด็กอายุ 4 - 6 ปี นั้นก็เป็นเพราะว่า เด็กจะเข้าใจการโกหก หรือการเข้าใจสภาวะทางจิตใจของผู้อื่นได้ในระดับอายุ ประมาณ 4 - 5 ปี จึงทำให้การตอบค่อนข้างที่จะตอบได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าดูค่าเฉลี่ยของคะแนน ก็จะพบว่าความสามารถในการเข้าใจการโกหกได้เพิ่มขึ้นตามระดับอายุนั่นเอง งานวิจัยนี้พบว่าเด็กเข้าใจการโกหกอายุประมาณ 5 ปี ซึ่งผลที่ได้นั้นไม่สอดคล้องกับ Piaget(1960) ที่พบว่าเด็กอายุ 6-7 ปีมีความเข้าใจการโกหกยังไม่ถูกต้องนัก และไม่สอดคล้องกับงานของ Peterson, Peterson และ Seeto (1983) ที่พบว่าเด็กอายุ น้อยกว่า 6 ปี ยังไม่เข้าใจการโกหก ส่วนงานของ Strichartz และ Burton (1990) ที่ศึกษาพบว่า เด็กอายุ 3 ปี ไม่สามารถแยกแยะเรื่องจริงกับเรื่องโกหกได้ การให้เหตุผลของเด็กยังไม่ชัดเจน และเด็กอายุ 5 ปี และ 7 ปี สามารถแยกแยะเรื่องจริงและการโกหกได้เฉพาะเรื่องที่แสดงถึงความจริงหรือโกหกอย่างชัดเจนเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำถามที่ใช้ในการวิจัยของเขายังไม่ชัดเจน แต่เมื่อเด็กได้รับคำถามที่แยกแยะชัดเจนขึ้นว่า "นั่นโกหก หรือ ผิดพลาด" ดังในงานของ Siegal และ Peterson (1996,1998) นั้น ที่พบว่าเด็ก 3 - 5 ปี ส่วนใหญ่ในแต่ละอายุตอบถูกว่ามีตัวที่มองดูโกหก เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าตอบถูกเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ ซึ่งสอดคล้องกับในงานวิจัยนี้ที่พบว่าเด็กสามารถแยกแยะได้ถูกต้องเพิ่มขึ้นตามระดับอายุที่เพิ่มขึ้น

สมมติฐานที่ 2 เด็กเพศชายและเพศหญิงจะมีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา แตกต่างกัน และความสามารถนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุ

เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาของเด็กอายุ 3 - 6 ปี โดยจำแนกตามระดับอายุและเพศ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศ(Main effect) พบว่าคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรอายุ(Main effect) พบว่าคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับอายุมีอย่างน้อย 1 กลุ่มที่แตกต่างจากกลุ่มอายุอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่(Multiple Comparison) ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาในแต่ละระดับอายุ ด้วยวิธีการของ Scheffé พบว่าเด็กอายุ 5-6 ปี มีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาสูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเด็กอายุ 3 ปีกับ 4 ปี และอายุ 4-6 ปี ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ในเรื่อง ไม่มีความสัมพันธ์ร่วม(Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ ไม่พบความแตกต่างตัวแปรเพศ(Main effect) แต่พบความแตกต่างตัวแปรอายุ(Main effect) จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายดังนี้

การวิจัยนี้ไม่มีความสัมพันธ์ร่วม(Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ แสดงว่าระดับอายุและเพศไม่ส่งผลร่วมกันต่อความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา ไม่พบความแตกต่างตัวแปรเพศ(Main effect) แสดงว่าในเด็กอายุ 3-6 ปี นั้นความแตกต่างทางด้านเพศไม่ส่งผลทำให้ความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาต่างไปด้วย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาของเด็กกลุ่มอายุ 3-6 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามระดับอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งตรงตามตามแนวคิดของ Piaget เกี่ยวกับสติปัญญาว่า เด็กจะมีการพัฒนาเป็นขั้นๆสูงขึ้นตามระดับอายุ (Oakley, 2004) จากความหมายของคำว่าผิดพลาดที่ต่างกับการโกหกตรงที่ การโกหก หมายถึงการเจตนาพูดเขียน หรือสื่อสารในสิ่งที่ไม่เป็นจริง ทั้งที่รู้ความจริงนั้นอยู่ ส่วนการทำผิดพลาด หมายถึง การกระทำที่ไม่เจตนาที่จะหลอกลวงในการทำสิ่งนั้นๆ เพราะไม่รู้ความจริง (Warren, 1934; English & English, 1986; Longman Dictionary of American Eenglish, 2002) ถ้าเด็กเข้าใจความหมาย เด็กจะสามารถตอบได้ถูกต้องซึ่งการเข้าใจคำนั้นเด็กเล็กๆอาจยังไม่เข้าใจชัดเจน แม้ว่าผู้วิจัยจะใช้คำที่เด็กรู้จักจะเข้าใจในการถามคือ “พูดไปโดยไม่รู้ความจริง” แทนคำว่า “ผิดพลาด” พบว่า ในการตอบโดยเฉพาะเด็กอายุ 3 ปีจะเลือกตอบ “พูดไปโดยไม่รู้ความจริง” มากกว่าเลือกตอบ “โกหก” ใน

กรณีนี้ที่เด็กคนนั้นตอบเหตุผลผิด หรือไม่สามารถอธิบายเหตุผลได้ นั้นอาจเป็นเพราะเด็กมักจะเลือกตอบในคำที่ดูซับซ้อนกว่า หรือยาวกว่า เช่นเด็กตอบว่า "พูดไปโดยไม่รู้ความจริง" ในทุกสถานการณ์ แม้กระทั่งสถานการณ์การโกหก สอดคล้องกับที่ Bennett (1999) กล่าวไว้ว่าในเด็กอายุน้อยกว่า 6 ปี ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของคำพูดที่ซับซ้อนได้ และเมื่อเด็กอายุ 6 ปีขึ้นไป จะสามารถแยกความแตกต่างได้ชัดเจน และที่ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวว่าเด็กอายุ 2-3 ปี เด็กในวัยนี้ยังไม่รู้ความหมายของคำว่าจริง เพราะเป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรม เมื่อเด็กอายุมากขึ้น การเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมชัดเจนขึ้น การเข้าใจภาษาได้มากขึ้น (Harris & Butterworth, 2002; วราภรณ์ รักวิชัย, 2540) จึงสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ ที่ว่า เด็กอายุ 4 ปี 5 ปี และ 6 ปี สามารถตอบได้เพิ่มขึ้น และความสอดคล้องระหว่างคำตอบกับเหตุผลมีมากขึ้นตามระดับอายุด้วย จากการที่ การผิดพลาดโดยไม่เจตนา นั้นคือ การกระทำที่ไม่เจตนาที่จะหลอกลวงในการทำสิ่งนั้นๆ เพราะไม่รู้อรรถาธิบาย แสดงว่าเด็ก ต้องเข้าใจเกี่ยวกับ สภาวะทางจิตใจ (Mental state) Flavell, Miller, และ Miller (1993) คือ เข้าใจจิตใจของผู้อื่น โดยเฉพาะในเรื่องการเข้าใจเจตนา แสดงว่าเด็ก 3 ปี ยังไม่เข้าใจ เรื่องเจตนา เมื่อเด็กอายุ 4 - 5 ปี จะเริ่มเข้าใจเจตนามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่พบว่า เด็กอายุ 3 ปี ยังไม่สามารถแยกแยะการผิดพลาดโดยไม่เจตนา ออกจากการโกหกได้อย่างชัดเจนในการที่มีผลออกมาเหมือนกัน ซึ่งพบว่าในอายุ 4 ปี ขึ้นไป สามารถแยกแยะได้ชัดเจนมากขึ้น แสดงว่าเด็กเริ่มเข้าใจเกี่ยวกับเจตนา และทฤษฎีเกี่ยวกับจิตใจของผู้อื่น (Theory of Mind)

โดยสรุปแล้วผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ในเรื่อง ไม่มีความสัมพันธ์ร่วม (Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ ไม่พบความแตกต่างตัวแปรเพศ(Main effect) แต่พบความแตกต่างตัวแปรอายุ(Main effect) คือ 5-6 ปี มีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาสูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเด็กอายุ 3 ปีกับ 4 ปี และอายุ 4-6 ปี นั่นก็เป็นเพราะว่า เด็กจะเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา หรือการเข้าใจสภาวะทางจิตใจของผู้อื่นได้ในระดับอายุ ประมาณ 4 - 5 ปี จึงทำให้การตอบค่อนข้างที่จะตอบได้ถูกต้องไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siegal และ Peterson (1996,1998) ที่พบว่าเด็ก 3 - 5 ปี ส่วนใหญ่ในแต่ละอายุตอบถูกว่ามีตัวที่หันหลังที่ไม่เห็นนั้นทำผิดพลาด เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าตอบถูกเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่พบว่าเด็กอายุ 5-6 ปี มีคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาสูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี แต่จากการที่ Shultz (1980 อ้างถึงใน Flavell et al., 1993) ศึกษาเด็ก 3 ปี ความสามารถการแยกแยะพฤติกรรมที่เจตนา กับ ความผิดพลาด เช่น พูดประโยคยาวๆ แล้วพูดผิด แล้วพบว่า เด็ก 3 ปี รู้ว่าที่พูดผิดนั้นไม่ได้เจตนา ซึ่งไม่สอดคล้องกับในงานวิจัยนี้ เพราะในอายุ 3 ปี ในงานวิจัยนี้ ยังไม่พบความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาที่ชัดเจน

สมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการเข้าใจเจตนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเข้าใจการโกหก

สมมติฐานที่ 4 ความสามารถในการเข้าใจเจตนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา

ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อนำคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนา กับคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหก และคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา มาหาความสัมพันธ์กันด้วยสถิติ Pearson Product-Moment Correlation Coefficient พบว่า คะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งกับคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหก ($r = .309, p < .01$) และคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา ($r = .405, p < .01$) และเมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาและคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหก กับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาและคะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา โดยแปลงค่า r ด้วยวิธี Fisher's Z-Transformation และนำมาทดสอบเปรียบเทียบด้วยค่าสถิติ Z-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการเข้าใจเจตนาจะเป็นความสามารถพื้นฐาน ของความสามารถในการเข้าใจการโกหกและความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา กล่าวคือ ถ้าเด็กมีความเข้าใจเจตนา ก็จะทำแบบทดสอบใน 2 เรื่องคือการเข้าใจการโกหก และการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาได้ดีไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาที่พบว่า เมื่อเด็กเข้าใจเจตนา เด็กจะเข้าใจสถานการณ์ที่โกหก หรือหลอกลวงอื่นๆ ได้ (Piaget, 1932; Flavell, Miller, & Miller, 1993)

พัฒนาการของความสามารถในการเข้าใจการโกหกและการผิดพลาดโดยไม่เจตนาในเด็กไทย

จากการวิจัยนี้เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากเด็กอายุ 3 - 6 ปีมาเขียนกราฟฟังก์ชัน Logistic regression แสดงความน่าจะเป็นของพัฒนาการในด้านการเข้าใจการโกหก และพัฒนาการในด้านการผิดพลาดโดยไม่เจตนา ในเด็กอายุ 3 - 6 ปี (ดังกราฟ 3.1) จากกราฟจะพบว่าเด็กมีความสามารถในการเข้าใจการโกหกเมื่อมีอายุประมาณ 5 ปี และมีความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาเมื่อมีอายุประมาณ 6 ปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น เมื่อ

พิจารณาที่ระดับอายุพบว่าในเด็กอายุ 3 ปีนั้นเด็กส่วนน้อยจะตอบถูก สำหรับเด็กที่ตอบผิดนั้นส่วนใหญ่เนื่องจากเด็กบางคนจะตอบว่าเรื่องทั้งสองเรื่องนั้นเป็นการพูดไปโดยไม่รู้ความจริงจึงทำให้คะแนนความสามารถในการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาสูงกว่าคะแนนความสามารถในการเข้าใจการโกหก เด็กมีแนวโน้มตอบว่าพูดไปโดยไม่รู้ความจริงมากกว่าตอบโกหกอาจเป็นจากเด็กยังไม่เข้าใจในคำทั้งสองคำดีพอเพราะคำบางคำที่มีความหมายตรงข้ามกันเด็กอาจจะเข้าใจอีกคำมากกว่า แต่เด็กก็ยังทักท้วงว่าอีกคำมีความหมายเหมือนกัน (เพ็ญพิไล ฤทธาคุณานนท์, 2549) ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กตอบตามคำที่เด็กรู้สึกว่าเป็นปกติและยาว แต่เมื่อเด็กอายุ 4 ปี และ 5 ปี เริ่มตอบถูกมากขึ้น แสดงว่าเด็กมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นตามระดับอายุ สำหรับเด็กที่ตอบผิดพบว่าแนวโน้มเด็กจะตอบไปทางโกหกมากกว่าแต่ตอบไม่แตกต่างมากเท่ากับความต่างของเด็กอายุ 3 ปี และเมื่อเด็กอายุ 6 ปี พบว่าเด็กตอบถูกทั้งสองเรื่องพอๆกัน แสดงว่าเด็กมีความเข้าใจในเรื่องการโกหกและการผิดพลาดโดยไม่เจตนา อย่างชัดเจนมากขึ้น

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าเด็กมีพัฒนาการในด้านการเข้าใจการโกหกเมื่อมีอายุประมาณ 5 ปี และมีพัฒนาการในด้านการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาเมื่อมีอายุ $5 \frac{1}{2}$ ปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siegal และ Peterson (1996) ที่พบว่าเด็กอายุ 3 – 5 ปีสามารถแยกแยะการโกหกกับความผิดพลาดได้ตามอายุที่เพิ่มขึ้น แต่ยังไม่ได้ศึกษาซึ่งถึงอายุขั้นพัฒนาการ และสอดคล้องกับงานวิจัย Strichartz และ Burton (1990) ที่พบว่า ในเด็กอายุ 3 ปี ไม่สามารถแยกแยะเรื่องจริงกับเรื่องโกหกได้ แต่ขัดแย้งบางส่วนที่เขาพบว่าเด็กอายุ 5 ปี ถึง 7 ปี สามารถแยกแยะเรื่องจริงและการโกหกได้ในเรื่องที่แสดงถึงความจริงหรือโกหกอย่างชัดเจน และจากงานวิจัยของ Piaget (1960) ที่พบว่าเด็กอายุ 6 ปี ถึง 7 ปียังไม่สามารถแยกแยะการโกหกและความผิดพลาดได้ แต่ในงานวิจัยนี้ผลพบว่า เด็กอายุ 5 ปี มีความสามารถในการเข้าใจการโกหก ซึ่งอาจเป็นเพราะงานวิจัยของเราไม่ได้แยกแยะเรื่องจริงกับการโกหกแบบเป็นเรื่องที่มีลำดับชัดเจนจากการเรื่องจริงมากไปการโกหกมาก แต่ในงานวิจัยนี้ได้พบความน่าจะเป็นหรือโอกาสของการมีพัฒนาการในด้านการเข้าใจการโกหกในเด็กเมื่อมีอายุประมาณ 5 ปี และพบความน่าจะเป็นหรือโอกาสของการมีพัฒนาการในด้านการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนาในเด็กเมื่ออายุประมาณ $5 \frac{1}{2}$ ปี

พัฒนาการของความสามารถในการเข้าใจเจตนาในเด็กไทย

จากการศึกษาเรื่องเจตนา (ผลจากการศึกษาอยู่ในภาคผนวก จ) เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาของเด็กอายุ 3 - 6 ปี โดยจำแนกตาม

ระดับอายุและเพศ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ร่วม(Interaction effect) ระหว่างตัวแปรอายุและเพศ แสดงว่าระดับอายุและเพศไม่ส่งผลร่วมกันต่อคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาเมื่อพิจารณาตัวแปรเพศ(Main effect) พบว่าคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน แสดงว่าเพศไม่ส่งผลทำให้คะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปรอายุ(Main effect) พบว่าคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่(Multiple Comparison) ของค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาในแต่ละระดับอายุ ด้วยวิธีการของ Scheffé พบว่าเด็กอายุ 5-6 ปี มีคะแนนความสามารถในการเข้าใจเจตนาสูงกว่าเด็กอายุ 3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเด็กอายุ 3 ปีกับ 4 ปี และอายุ 4-6 ปี และเมื่อนำข้อมูลที่ได้จากเด็กอายุ 3 - 6 ปีมาเขียนกราฟฟังก์ชัน Logistic regression แสดงความน่าจะเป็นของการมีความสามารถในการเข้าใจเจตนา ในเด็กอายุ 3 - 6 ปี (ดังกราฟ จ.1) จากกราฟจะพบว่าเด็กมีพัฒนาการในการเข้าใจเจตนาเมื่อมีอายุประมาณ 5 ปี

สรุปได้ว่า รูปแบบของความสามารถในการเข้าใจเจตนาจะคล้ายกับความสามารถในการเข้าใจการโกหก และความสามารถในเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา แต่จะมีความแตกต่างด้านอายุที่มีพัฒนาการ คือ เพิ่มขึ้นตามอายุ โดยเด็กจะเข้าใจพัฒนาการในด้านโกหก และเจตนา เมื่ออายุประมาณ 5 ปี ส่วนพัฒนาการในด้านการเข้าใจการผิดพลาดโดยไม่เจตนา จะช้ากว่าการเข้าใจเจตนาและการโกหก คือเด็กจะมีพัฒนาการในด้านความสามารถในการเข้าใจเมื่ออายุประมาณ $5 \frac{1}{2}$ ปี